

Дело C-734/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

29 ноември 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

17 октомври 2022 г.

Жалбоподател в производството по ревизионно обжалване:

Република Австрия, представлявана от Finanzprokurator

Ответник в производството по ревизионно обжалване:

GM

Предмет на главното производство

Субсидии за площ за екологични системи за селскостопанска дейност, отпускани посредством частноправни договори на бенефициери за поемане на многогодишни задължения — Проверки на място — Неспазване на условията за допустимост — Погасителна давност на искания за възстановяване на суми — Прекъсване на давностните срокове с извънсъдебни искания за плащане?

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на член 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95, член 267 ДФЕС

Преюдициални въпроси

1. Трябва ли член 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 година относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1; Специално издание

на български език, 2007 г., глава 1, том 1, стр. 166) да се прилага пряко по отношение на такива претенции, с които Република Австрия иска да бъдат възстановени помощи, предоставени от нея на получателите на основание на договор по програма, представляваща агроекологична мярка съгласно Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета от 20 септември 2005 година относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), (ОВ L 277, 21.10.2005 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 66, стр. 101), по гражданскоправен ред, тъй като получателят е нарушил договорни задължения?

2. При утвърдителен отговор на първия въпрос: трябва ли член 3, параграф 1, трета алинея от посочения в първия въпрос регламент да се тълкува в смисъл, че е налице действие, свързано с разследването или правните действия, което прекъсва срока за давност, и когато предоставящият помощта след първото извънсъдебно искане за възстановяване на суми отново, евентуално неколккратно, изпраща искане за плащане и покана за доброволно изпълнение, вместо да предяви по съдебен ред претенцията си за възстановяване на суми?

3. При отрицателен отговор на първия въпрос: съвместимо ли е с правото на Съюза, и по-специално с принципа на пропорционалност, прилагането на тридесетгодишен давностен срок, предвиден в националното гражданско право, по отношение на посочените в първия въпрос претенции за възстановяване на суми?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Членове 1 и 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 година относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности

Цитирани разпоредби на националното право

Членове 1336, 1478 и 1489 от Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Общ граждански кодекс, наричан по-нататък „ABGB“)

Специални правила на федералния министър на селското и горското стопанство за Австрийската програма за насърчаване на екологичното, екстензивното и природосъобразното земеделие (наричани по-нататък „SRL-ÖPUL 2007“)

Кратко представяне на фактичката обстановка и на производството

- 1 Австрийската програма за екологично селско стопанство 2007 г. (наричана по-нататък „ÖPUL 2007“) е предложена от ищеца в главното производство Република Австрия през спорния период (2007—2013 г.) като агроекологична мярка на основание на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета от 20 септември 2005 година относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и е съфинансирана от Европейския съюз. Управлението е възложено на Agrarmarkt Austria GmbH (наричано по-нататък „АМА“) от името и за сметка на ищеца в главното производство.
- 2 Субсидиите се предоставят посредством договори с получателите. В рамките на ÖPUL се предоставят субсидии за площ за екологични системи за селскостопанска дейност, като за целта получателите трябва да поемат многогодишни задължения.
- 3 Ответникът в главното производство участва в ÖPUL като управител на земеделско стопанство за седемгодишния период от 2007 до 2013 г. След проверки на място, извършени на 5—9 декември 2013 г. и на 9 януари 2014 г., ищецът в главното производство иска да бъдат възстановени предоставените през референтните 2008—2010 г. и 2012—2013 г. субсидии в размер на сумата на иска (44 751,58 EUR) заради твърдени разлики между заявените и действително допустимите площи. Доколкото обаче заявените площи, които повече не са допустими за подпомагане през 2012 и 2013 г. („отпаднали площи“), през предходните години вече са били включени в ÖPUL, е налице нарушение на поетото за седемгодишния период задължение. Поради това е поискано връщане и на субсидиите, предоставени за отпадналите площи през референтните 2008—2012 г. АМА изпраща на ответника в главното производство одитен доклад, както и уведомления за възстановяване на суми от 26 март 2014 г. и 26 юни 2014 г. Впоследствие ответникът получава напомнителни писма за плащане от 11 май 2015 г. (връчено на 12 май 2015 г.), от 12 ноември 2015 г. (връчено на 16 ноември 2015 г.) и покана за доброволно изпълнение с предупреждение за предприемане на „правни действия“ от 16 декември 2015 г. (връчена на 22 декември 2015 г.). С искова молба, подадена на 26 април 2019 г., ищецът в главното производство претендира плащането на 44 751,58 EUR ведно със законна годишна лихва в размер на 2,880 % над приложимия основен лихвен процент, считано от 30 април 2014 г.
- 4 Първоинстанционният съд Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Областен съд по граждански дела Виена, Австрия) ограничава предмета на производството до въпроса за давността и се произнася с междинно решение от 21 декември 2020 г., че вземането на ищеца не е погасено по давност. От правна страна той потвърждава, че за всички предявени претенции е приложим член 3 от Регламент 2988/95. Четиригодишният давностен срок е започнал да тече на 1 януари 2014 г. и е бил прекъснат с уведомленията за

възстановяване на суми и исканията за плащане, така че претенциите не били погасени по давност.

- 5 На 20 септември 2021 г. въззивният съд Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд Виена, Австрия) уважава жалбата на ответника в главното производство и отхвърля петитума поради изтекла давност. От правна страна той приема, че Регламент № 2988/95 не е приложим към гражданскоправни претенции. Прилага се давностният срок според националното австрийско гражданско право. Претенциите били погасени по давност съгласно член 1489 от ABGB.
- 6 Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) трябва да се произнесе по подадената от ищеца в главното производство ревизионна жалба, с която той иска първоинстанционното решение да бъде потвърдено; при условията на евентуалност иска отмяна.

Основни доводи на страните в главното производство

- 7 Ищецът в главното производство заявява, че SRL-ÖPUL 2007 са определени до голяма степен въз основа на регламенти на ЕС. Размерът на намаленията съответно на възстановяванията на помощи при разлики в площите е уреден нормативно в член 16 от Регламент (ЕС) № 65/2011 на Комисията от 27 януари 2011 година за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета по отношение на прилагането на процедури за контрол, както и кръстосано спазване по отношение на мерките за подпомагане на развитието на селските райони. Този регламент препраща и към изискванията на интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) на Европейския съюз. Изводът, че при неспазване на многогодишното задължение за периода трябва да се възстанови цялата отпусната помощ през периода на задължението, е в съответствие с член 39, параграф 3 във връзка с член 88, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1698/2005.
- 8 Ищецът в главното производство твърди, че четиригодишният давностен срок, предвиден в член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95, е започнал да тече след края на периода на поетото задължение, а именно на 1 януари 2014 г. Давностният срок бил прекъснат от предприетите от АМА правни действия, а именно връчването на одитния доклад и уведомленията за възстановяване на суми, както и от напомнителните писма за плащане, в резултат на което давностният срок съответно започвал да тече отново. Следователно вземанията не били погасени по давност. Освен това съгласно член 3, параграф 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 държавите членки могли да предвидят по-дълъг давностен срок. Някои от претенциите за възстановяване на суми трябвало да бъдат квалифицирани като такива на основание неоснователно обогатяване съгласно австрийското гражданско право. Поради това се прилагал тридесетгодишният давностен срок по член 1478 ABGB. Задължението за плащане на лихви съгласно точка

1.12.2.5. от SRL-ÖPUL 2007 се основавало (по принцип) на член 5, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 65/2011, така че давностните срокове по член 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 се прилагали и по отношение на претендираните лихви.

- 9 От своя страна ответникът в главното производство настоява предявеният иск да бъде отхвърлен. Той възразява (наред с другото), че претенциите били погасени по давност. Точка 1.12. от SRL-ÖPUL 2007 не съдържа собствени правила за погасителна давност, така че следвало да се приложат други източници на правото. Той квалифицира претенциите за възстановяване на суми като договорни неустойки по смисъла на член 1336 от ABGB. По отношение на тях съгласно член 1489 от ABGB се прилагал тригодишен давностен срок, считано от узнаването за вредата и нейния причинител. Давностният срок започвал да тече най-късно от датата на писмата с искане за възстановяване на суми от 26 март 2014 г. и 26 юни 2014 г., поради което към датата на предявяване на иска погасителната давност вече била изтекла. Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 не бил приложим, тъй като се отнасял само до претенции, предявявани по публичноправен ред. Дори ако се приеме, че Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 е приложим, връчването на одитния доклад, уведомленията за възстановяване на суми и напомнителните писма за плащане не могли да се определят като действия, свързани с разследването, или като правни действия, следователно те не водели до прекъсване на давността.

Кратко изложение на мотивите на преюдициалното запитване

- 10 По първия въпрос: въпросът дали член 3 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 е пряко приложим е от съществено значение за решаването на настоящия правен спор. При условие че член 3 от Регламент № 2988/95 е пряко приложим за преценката на погасителната давност на предявените претенции, ответникът в главното производство не може да се позове на по-късия тригодишен давностен срок, предвиден в член 1489 от ABGB. Ищецът в главното производство, от своя страна, не може да се позове на тридесетгодишната погасителна давност по член 1478 от ABGB, тъй като принципът на пропорционалност не допуска в рамките на използването от държавите членки на възможността, предоставена им по член 3, параграф 3 от Регламент № 2988/95, да се прилага тридесетгодишен давностен срок към спор, свързан с връщане на незаконно придобити възстановявания (решение на Съда от 5 май 2011 г., C-201/10 и C-202/10, Ze Fu Fleischhandel и Vion Trading, ECLI:EU:C:2011:282, т. 47).
- 11 По втория въпрос: целта на втория преюдициален въпрос е да се изясни по отношение на уредени под частноправна форма субсидии дали предоставящият субсидията, който вече е приключил разследването си и е предявил извънсъдебно претенцията си за възстановяване на суми срещу получателя на субсидията, може чрез напомнителни писма за плащане да

прекъсне давностния срок и по този начин — в рамките на абсолютния срок, предвиден в член 3, параграф 1, четвърта алинея от Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 — да го удължи, при положение че предявяването на вземанията по съдебен ред не е пречка за изясняване на фактическите обстоятелства, ако му е необходим по-дълъг срок.

- 12 По третия въпрос: Съдът на Европейския съюз се е произнесъл конкретно относно ÖPUL, че липсата на разпоредби в правото на Общността не е пречка Република Австрия да изпълнява национални програми за предоставяне на помощи чрез частноправни сделки, като например договори. Прилагането на тези национални разпоредби обаче не трябва да засяга обхвата и ефикасността на общностното право (решение на Съда от 19 септември 2002 г., C-336/00, Martin Huber, ECLI:EU:C:2002:509, т. 61 и сл.). С третия въпрос се цели да се установи дали по отношение на национална програма, която представлява агроекологична мярка по смисъла на Регламент (ЕО) № 1698/2005 и която е уредена под частноправни форми, предвидените в националното гражданско право давностни срокове трябва да се преценяват с оглед на принципа на пропорционалност от правото на Съюза.